כגון שנטלה למוד בה וכדרכה דאמר רבה הכישה נתחייב בה אימור דאמר רבה בבעלי חיים דאנקטינהו ניגרא ברייתא כי האי גונא מי אמר אלא אמר רבא אני וארי שבחבורה תרגימנוה ומנו ר' זירא הכא במאי עסקינן כגון שנטלה למוד בה לאחרים ובשואל שלא מדעת קא מיפלגי מר סבר שואל הוי ומר סבר גזלן הוי גופא אמר שמואל הנוטל כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב והני מילי הוא דקיצי דמיה ההוא גברא דעל לבי טבחא אגבה אטמא דבישרא בהדי דקא אגבה אתא פרשא מרמא מיניה אתא לקמיה דרב יימר חייביה לשלומי דמיה והני מילי הוא דקיצי דמיה ההוא גברא דאייתי קארי לפום נהרא אתו כולי עלמא שקול קרא קרא אמר להו הרי הן מוקדשין לשמים אתו לקמיה דרב כהנא אמר להו אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו וה"מ הוא דקיצי דמייהו אבל לא קיצי דמייהו ברשות מרייהו קיימי ושפיר אקדיש ת"ר הלוקח ירק מן השוק ובירר והניח (א) אפילו כל היום כולו לא קנה ולא נתחייב במעשר גמר בלבו לקנותו קנה ונתחייב במעשר להחזירו אי אפשר שכבר נתחייב במעשר ולעשרו א"א (ב) שכבר מפחיתן בדמים הא כיצד מעשרו ונותן לו דמי מעשר אטו משום דגמר בלבו לקנות קנה ונתחייב במעשר אמר רב הושעיא הכא בירא שמים עסקינן כגון רב ספרא דקיים בנפשיה ודובר אמת בלבבו:

מתני' הסיטון מקנח מדותיו אחד לשלשים יום ובעל הבית אחד לשנים עשר חדש רבן שמעון בן גמליאל אומר חילוף הדברים חנווני מקנח מדותיו פעמים בשבת וממחה משקלותיו פעם אחת בשבת ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל אמר רשב"ג במה דברים אמורים בלח אבל ביבש אינו צריך

וחייב

כגון שנטלה למוד בה. כלומר מתניתין לאו בבעל הבית ולא בחנווני מוכרי צלוחית איירי אלא כגון שנטלה למוד בתוכה השמן ואע"ג דלא לדעת (ג) החנווני שלחה דשמא לא יטלנה משנטלה מתחייב בה ומדרכה: **הכישה.** במקל. גבי זקן ואינה לפי כבודו איירי בב"מ (דף ל:) דאע"פ שאינו חייב להחזירה כיון שהכישה נתחייב בה. והשתא איכא לפרושי מודים חכמים לרבי יהודה בשלא נטלה וכו': **אימור דאמר רבה.** אי בעי הוה פריך לימא דרבה תנאי היא אלא דעדיפא מינה קפריך: **דאנקטה ניגרי ברייתא.** הלקיחה פסיעות חיצוניות כלומר הרגילה לברוח ולילך למרחוק ומש"ה נתחייב בה: **כגון שנטלה.** מיד תינוק: **למוד בתוכה לאחרים.** שהצלוחית מדה ומדד בה לאחרים: **ובשואל שלא מדעת.** בעל הצלוחית פליגי: **דמר סבר.** רבנן גזלן הוי וקנייה להתחייב בה עד שתבא (ד) ליד בעלים דבעינן והשיב את הגזילה (ה) והשבה ליד תינוק לאו השבה היא והכי אמרי' בהגוזל ומאכיל (ב"ק דף קיח.) הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב חייב באחריותו דבעינן דעת בעלים ואין זה דעת בעלים כשמוסרו ליד תינוק: **ורבי יהודה סבר שואל הוי.** וכי מחזירו למקום שהלו משם די והלכך משהחזירו לתינוק פטור. והא דאמרי' (ו) בהמפקיד (ה) הא דאמר רבא שואל שלא מדעת גזלן הוי היינו לרבנן דהכא. ומודים חכמים לרבי יהודה הכי יש לפרש מודים חכמים לר' יהודה היכא דלא נטלה למוד בה לאחרים אפילו נטלה למוד לתינוק והיינו דקתני בזמן שהצלוחית ביד התינוק שלא מדד בה אלא לצורך התינוק ואם כן לא אפקה מרשות בעלים ומש"ה פטור מן הצלוחית. ואית דמפר' לה להא סוגיא לחנווני הרגיל אצלו ומסר לו בעל הבית ככר הפונדיון ושלח בשביל השמן והאיסר ולא שלח ביד בנו כי אם הצלוחית לבדה ובכך הסוגיא פשוטה: **והני מילי דקילי דמיה.** (ו) שדמיו קלוים כגון רחיים של פלפלין ושאר כלים קטנים שדרכן לעולם לתת בפשוט פשוט. ובנדרים [לא:] מוקי לה להא דשמואל בתרעא חריפא ובדבר שלוקחין קופצין עליו דאין הנאה למוכר בלקיחתו של זה דהרבה ימצא קופצין ומשום דהנאתו של לוקח היא הוה ליה הלוקח כשואל עליו ומיחייב באונסא ותניא התם בברייתא כוותיה דקתני נאנסו בהליכה חייב בחזרה פטור מפני שהוא כנושא שכר. ונראה בעיני דלאו דוקא נושא שכר דא"כ לא ליחייב באונס אלא בגניבה ואבידה וטעמא משום דקילי דמיה וזבינא חריפא הוא הרי הוא בנטילה זו כמו לוקח גמור אי נמי כמו שואל שכל הנאה שלו בו: **אגבה אטמא.** הגביה ירך לקנותה ולראות אם שמנה היא או כחושה: **אבל לא קיילי דמיה כו'** לא גרסי': **קרא.** דלעת: **שקול קרא.** לקנות: **אמר להן הרי הן מוקדשין לשמים.** לפי שלא היה יודע ממי ישאל מעותיו היה רוצה לאסרן להם: **אין אדם מקדיש כו'.** דכי יקדיש איש את ביתו כתיב (ויקרא כז). וה"נ כיון דקיילי דמייהו זכו בהו כדשמואל: **ברשותא דמרייהו קיימי.** ויכול להקדישן דלא דמי (ז) לגזלן דאמרי' (ב"ק סח:) שניהן אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו דהכא לאו אדעתא למיגזל שקלינהו אלא לקנותן וכיון דלא קיילי דמייהו לא סמכא דעתייהו דשמא ירצה למכרן ביותר ודעתן להחזירן ומש"ה ברשותא דמרייהו קיימי: **הלוקח ירק.** חבר מעם הארץ: **בירר והניח.** ולא גמר לקנות: **אינו חייב במעשר.** דהא אינו מתכוין אלא לברר היפות. אבל גמר לקנות נתחייב מיד לעשרו דמאי. ואם רוצה לחזור ממקחו: **להחזירו א"א.** בלא הפרשת מעשר שכבר נתחייב במעשר ואין חבר מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן [פסחים ט.]: **ולעשרו א"א.** ואח"כ יחזירו למוכר שהרי מפחיתו בדמים שנתמעט החבילה כדי מעשר: **מעשרן ונותן.** ללוי ונותן לו דמי מעשר ומחזיר את המותר בעין: **אטו משום דגמר בלבו לקנות קנה ומעשר.** בתמיה אמאי הא אפילו אי קיילי דמייהו יכול להחזירן וליהדרינהו וליפטר: **רב ספרא.** הוה קרי קריאת שמע ואמר ליה ההוא גברא הב לי עסקך בכך וכך מעות וסבר דמשום מיעוט דמים הוה שתיק והעלה לו דמים מרובים ולאחר תפלתו לא רצה לקבל אלא במיעוט מעות הראשונות משום דגמר בלבו להקנותו בכך. וה"נ גבי מעשר כיון דירא שמים הוא כיון שגמר בלבו זכה במקח ונתחייב (ח) במכר וכי מחזירו כחוזר ומוכר לו דמי: **מתני' הסיטון.** הוא חנווני גדול שקונה הרבה יחד ומוכר לחנוונים קטנים: **סיטון.** חטין בלשון יון ומשום שקונה הרבה חטין ביחד קורא לו סיטון (י): **מקנח מדותיו.** בשביל שנקבץ בהן היין והשמן ונקרש לתוכן ומתמעטת המדה. ובכולי הלא מוקי לה לקמן: **בעל הבית.** שאינו מוכר תדיר כסיטון די בפעם אחת בשנה שאינו נדבק בו כל כך: **חילוף הדברים.** סיטון פעם אחת בשנה דכיון שמוכר תדיר אין המשקה נקרש בתוכו אבל בעל הבית שאינו מוכר תדיר נקרש (ט) ומייבש המשקה בתוכו: **החנווני מקנח פעמים בשבת.** לפי שתדיר למכור יותר מסיטון ובעל הבית ואתאן לת"ק כך פירשו רבותינו. ולא נהירא דא"כ לא ס"ל הכי שהרי הלכה כרשב"ג במשנתנו [כתובות עז.] ועוד דקמסיים בה רשב"ג כדקאמר אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים כו' ועוד אם איתא דפליג עלה אמאי לא קתני שיעוריה כדקתני לעיל אלא נראה דאפילו רשב"ג מודה בחנווני אע"פ שמוכר תדיר דכיון שאינו חייב להטיף ג' טיפין נקרש בתוכו יותר: **וממחה.** מקנח כמו ומחה ה' דמעה מעל כל פנים (ישעיה כה): **משקלותיו.** אבני משקל ששוקל בהן דבר לח ובשר: **על כל משקל** (י) **ומשקל.** בכל פעם ופעם ששוקל בהן שנדבק בהן יותר מן המשקולות לפי שיש להן בית קיבול צריך לקנחן בכל פעם ופעם: **במה דברים אמורים.** קינוחין הללו בדבר לח כגון בשר ויין ושמן: **אבל בדבר יבש.** כגון פירות כמון ופלפלין אינו צריך לקנח שלא נדבק בהן מאומה:

מר סבר גזלן הוי. וחייב להחזירה ליד הבעלים תימה הא תנן בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיח.) גבי הגונב טלה מן העדר ולא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו ומנו הצאן והיא שלמה פטור וא"ר יוחנן לדעת מנין פוטר שלא לדעת אפילו מנין לא צריך א"כ ה"נ (כ) הכא אף על גב דגזלן הוי כשהחזירה ליד התינוק שלקחה הימנו יהיה פטור ואומר ר"י שאני התם דמחזירה למקום המשתמר אבל הכא מאבדה בידים שמוסרה ליד התינוק כדאמרי' לעיל דאבידה מדעת היא:

לעשרו אי אפשר מפני כו'. במעשר ראשון ובמעשר עני אינו מפחיתו דבדמאי מעשרן והן שלו אלא מפחיתו במעשר שני שחייב לאכלו בירושלים ובתרומת מעשר דנותנו לכהן כדאמרי' בפרק בתרא דסוטה (דף מח.): **בירא שמים** עסקינן כגון רב ספרא כו'. ואם תאמר כשגמר בלבו לקנות היאך מחזיר וי"ל דמחזיר מדעת המוכר:

אחד

מסורת הש"ס

[illegible]

פי' רשב"ם העקרי

[illegible]

עין משפט נר מצוה

קיב א מיי' פי"ח מהל' גזילה ואבדה הל' יד סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף ג:

קיג ב ג מיי' שם [illegible]

קיד ד ה מיי' [illegible] מהל' מכירה הל' יד סמג עשין [illegible]

קטו ו מיי' שם [illegible]

קטז ז מיי' [illegible]

קיז ח מיי' שם [illegible]

קיח ט י מיי' [illegible] מהל' מעשר [illegible]

קיט כ ל מיי' [illegible] מהל' גניבה [illegible]

קכ מ נ מיי' שם [illegible]

תורה אור השלם

ו הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו:
תהלים טו ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' ובירר והניח והניח אפילו כל היום: (ב) שם ולעשרו א"א מפני שמפחיתו בדמים: [illegible]

מוסף רש"י

הובא בעמוד הקודם

רבינו גרשום

מי דמי. אימור דאמר רבה. אמאי חייב באחריותה כשהכישה משום דבעלי חיים היא ואינקטינהו נגרי ברייתה שהבריחה: כי האי גוונא. כשנטלה חנוני: מי אמר. רבה דנתחייב בה: ובשואל שלא מדעת שמדד בה לאחרים שלא מדעת בעל הצלוחית פליגי רבנן סברי שואל הוי ונתחייב באונסיה כל זמן שלא חזרה ביד לבעליה. ור' יהודה סבר שואל שלא מדעת גזלן הוי ואין לו דין שואל ופטור מן האונסין: והני מילי הוא דקיצי דמיה. שידע בכמה הוא נותנו ועל מנת כן הגביהו לקנותו באותן דמים אם יכשר בעיניו. ולהכי כי נאנס ברשות לוקח נאנס אבל אם לא קץ דמים קצובין היה נאנס ברשות מוכר. והני מילי הוא דבעי לה לכולה אטמא לקנות והיה יודע מה היו דמיה. אבל לא בעי לה כולה אלא חציה מאי דבעי מיניה חייב לשלומי: קארי. קישואין: והני מילי. דאינו מקדיש הוא דקיצי דמיה של כל אחת דכשהגביה קנאה זה החוטף. ואע"ג דלא נתנו דמים עדיין קנאום ולא היה יכול להקדישן שאינן שלו: אבל לא קיצי דמיה אע"ג דחטפה ברשותי' דמוכר קאי ומצי מקדיש: הלוקח ירק מן השוק. מן עם הארץ שחייב לעשר מעשר ירק מדרבנן. מרד חבילה אחת והניח אחת אפי' כל היום כולו שלא היה יודע עדיין איזה יקח לא קנה ולא נתחייב במעשר: גמר בלבו. ליקח אחת מהן אע"פ שלא הגביהה עדיין ושוב נמלך שאין צריך להם אעפ"כ קנה מעשר דחייב לעשר אותה חבילה: מה יעשה כיון שאין צריך להן. להחזיר אותה אגודה אצל שאר האגודות אי אפשר שכבר נתחייב במעשר משעה שגמר בלבו [illegible]

בהליכה חייב בחזרה פטור מפני שהוא כנושא שכר נראה בעיני דלאו דוקא נושא שכר [illegible] אלא גנבה ואבדה וטעמא משום דקילי דמיה וזבינא חריפא הרי הוא בנטילה זו כמו [illegible] שואל שכל הנאה שלו שחייב באונסין דכיון דזבינא חריפא אין כאן הנאה למוכר כלל בנטילתו [illegible] לוקחים הלכך הוי"ל מוכר כמו משאיל דלית ליה הנאה כלל: **אגבה אטמא.** ירך לראות אם [illegible] הרבה: **אבל לא קילי דמיה כו'** לא גרסי': קארי. דלעת: **שקול קרא.** לקנות: **אמר להם** [illegible] שלא ידע למי ישאל תעותיו אחרי שכולם לקחו: **אין אדם מקדיש כו'.** דכי יקדיש את ביתו [illegible] כיון דקילי דמיה זכו בהן כדשמואל שהרי ברשותו לקחו ולא נע"כ מכרן: **ברשותא דמרייהו** [illegible]

[illegible]